

רע"פ 4892/14 - עיסא שאקר נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 4892/14

לפני: כבוד השופט א' שהם

המבקש: עיסא שאקר

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד, מיום 10.6.2014, בעפ"ת 53889-02-14, שניתן על-ידי כב' השופטים א' טל - סג"נ; י' שפסר; ש' בורנשטיין

בשם המבקש: עו"ד חוסאם סבית

החלטה

1. לפניי בקשה לרשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופטים א' טל - סג"נ; י' שפסר; ש' בורנשטיין), בעפ"ת 53889-02-14, מיום 10.6.2014, בגדרו נדחה ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום לתעבורה (כב' השופטת ר' רז), בגמ"ר 3515-12-09, מיום 12.1.2014.

רקע והליכים קודמים

2. בכתב אישום שהוגש נגד המבקש, נאמר כי ביום 14.5.2009, בשעת צהריים, נהג המבקש באוטובוס זעיר, והסיע תלמידים לביתם. המבקש הגיע לצומת, ופנה שמאלה בלי לעצור בקו עצירה ובלי לתת זכות קדימה למשאית שהגיעה מן הכיוון הנגדי. המשאית פגעה באוטובוס הזעיר, וכתוצאה מן ההתנגשות מצאו את מותם שישה מנוסעי האוטובוס (עאמר, מועד, אכרם, מוחמד, אמנה ונואל, זכרונם לברכה). שלושה נוסעים נוספים, ובהם המבקש, נפצעו.
3. בבית משפט השלום לתעבורה בפתח תקווה (להלן: בית המשפט לתעבורה), העלה המבקש טענות שונות להגנתו, ובכלל זה טענת "אין להשיב לאשמה"; חוסר כשירות לעמוד לדין; קיומם של מחדלי חקירה; וכן טען המבקש, כי הוא איננו זוכר את שאירע עובר לתאונה הקטלנית. לאחר ניהול הליך הוכחות, קבע בית המשפט לתעבורה, כי עובדות כתב האישום הוכחו מעל לספק סביר. זאת, בין היתר, על סמך עדותם של עדי ראיה לתאונה ובוחן תנועה. המבקש הורשע בגרימת מוות בנהיגה רשלנית, לפי סעיף 64 לפקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן: פקודת התעבורה); ובנהיגה רשלנית אשר גרמה לתאונת דרכים, בה נחבל אדם חבלה של ממש, לפי סעיף 38(3) וסעיף 62(2) לפקודת התעבורה.
4. במסגרת גזר הדין, ציין בית המשפט לתעבורה את מדיניות הענישה שהותוותה בעבירות של גרם מוות בנהיגה רשלנית, אשר על פי רוב כוללת רכיב של מאסר לריצוי בפועל. בכך ניתן ביטוי לערך העליון של הגנה על חיי אדם ולמאמציהם של בתי המשפט לתרום למניעת תאונות דרכים קטלניות, באמצעות העברת מסר מרתיע לציבור הנהיגים. בית המשפט קבע, כי יישומו של המבחן ה"מהותי-מוסרי" שהתקבל בפסיקה, מוביל למסקנה, לפיה לא מדובר ב"מעשה אחד", ונכון לגזור על המבקש עונשים מצטברים, בשל נסיבותיה החמורות במיוחד של התאונה. בגזר הדין הודגשה רמת הזירות הגבוהה אשר נדרשה מן המבקש, בהיותו נהג הסעות מקצועי, שעיסוקו הוא בהסעת תלמידים. נקבע, כי רמת הרשלנות של המבקש היתה גבוהה, כאשר פנה שמאלה בצומת, למרות שתנאי הדרך איפשרו לו להבחין בבירור במשאית המתקרבת. בנוסף, שקל בית המשפט לחומרה את עברו התעבורתי המכביד של המבקש, אשר לחובתו נצברו 47 עבירות מאז שנת 1998, ובהן עבירות הגובלות בסיכון חיי אדם. כמו כן, ציין בית המשפט, כי המבקש המשיך לנהוג ברכב לאחר הכרעת הדין המרשיעה, חרף העובדה שרישיון הנהיגה שלו נפסל עד תום ההליכים. שיקול נוסף לחומרה, ראה בית המשפט בכך שהמבקש נמנע מלבקש סליחה ממשפחות ההרוגים או להביע השתתפות בצערן. בית המשפט עמד על נסיבותיו האישיות של המבקש, כמפורט בתסקיר שירות המבחן, ונתן משקל לקולה לכך שאימו של המבקש מצאה גם היא את מותה בתאונה הקטלנית, וגם המבקש עצמו נפגע בתאונה, וכן לנסיבותיו המשפחתיות של המבקש, ולהעדרו של עבר פלילי מכביד. לאחר ששקל את מכלול שיקולי הענישה, השית בית המשפט לתעבורה על המבקש את העונשים הבאים: חמש וחצי שנות מאסר לריצוי בפועל, במצטבר לכל עונש אחר; פסילת רישיון נהיגה לרכב ציבורי לצמיתות; פסילת רישיון נהיגה למשך 20 שנה, לכל סוגי הרכב; מאסר על תנאי למשך שלוש שנים; ופיצוי בסך 20,000 ש"ח לכל אחת ממשפחות ההרוגים בתאונה.
5. המבקש ערער על גזר הדין לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד, בטענה כי לא ניתן משקל ראוי לנסיבות המקלות בעניינו, ובכלל זה קיום מגעים לעריכת "סולחה" עם משפחות ההרוגים בתאונה. בית המשפט המחוזי קבע, כי בית המשפט לתעבורה העניק משקל ראוי לכל השיקולים הרלוונטיים, וההתפתחות היחידה שלא עמדה בפניו, היא העובדה שנערכה "סולחה" בין המבקש לבין משפחות ההרוגים בתאונה. בית המשפט ציין, כי יש חשיבות לעריכתה של "סולחה", אשר מסייעת להשיב את השלום בין הצדדים ומביעה חרטה מצד הנאשם, לפיכך יש לעודד הליכים מעין אלה, ולעיתים אף ראוי ליתן להם משקל במסגרת שיקולי הענישה. ואולם, בנסיבות המקרה דנן, נוכח העדר לקיחת אחריות מצד המבקש לאורך כל ההליך בבית המשפט לתעבורה, וכן נוכח רמת הרשלנות הגבוהה ועברו התעבורתי של המבקש, אין בעריכת ה"סולחה" משום שיקול המצדיק הקלה בעונשו. לפיכך, דחה בית המשפט המחוזי את ערעורו של המבקש

הבקשה לרשות ערעור

6. המבקש מודע למשוכות הגבוהות העומדות בפניו, בבואו לבקש כי תינתן לו רשות לערער "בגלגול שלישי", על חומרת העונש. למרות זאת, טען המבקש, כי יש מקום להיעתר לבקשה לרשות ערעור, בפרט לאור עריכתה של "סולחה", כאמור. לדברי המבקש, ה"סולחה" מעידה על כי הוא לקח אחריות למעשיו, וזאת בניגוד לקביעתו של בית המשפט המחוזי. בנוסף, ה"סולחה" מגלמת בתוכה פיצויים למשפחות ההרוגים, וגם בכך היה מקום להתחשב. ועוד נטען, כי יש להתחשב בעריכת "סולחה", גם אם היא נעשתה לאחר גזר הדין, על מנת לעודד ולחזק את מוסד ה"סולחה", אף אם היא נעשית בשלב מאוחר של ההליך הפלילי.

דיון והכרעה

7. הלכה מושרשת היא, והמבקש ער לכך, כאמור, כי השגה על חומרת העונש איננה מצדיקה ליתן רשות ערעור ולקיים דיון בפני בית משפט זה "בגלגול שלישי". במקרים מעין אלה, תינתן רשות ערעור רק כאשר העונש שהושת על המבקש חורג באופן קיצוני ממדיניות הענישה הראויה והמקובלת במקרים דומים (רע"פ 4182/14 עידאת נ' מדינת ישראל (9.7.2014); רע"פ 4491/14 דניאלוב נ' מדינת ישראל (29.6.2014); רע"פ 4185/14 גולן נ' מדינת ישראל (22.6.2014)). בנסיבות העניין, אשר הן חמורות וקשות במיוחד, אני סבור כי עונשו של המבקש הוא אמנם על הצד הגבוה, אך איננו חורג ממדיניות הענישה הראויה, באופן המצדיק היעדרות לבקשה למתן רשות ערעור (השוו לרע"פ 698/14 אלג'בור נ' מדינת ישראל (25.3.2014) ולעפ"ת (חי') 6532-03-12 גאנם נ' מדינת ישראל (17.6.2012); במקרים אלה העונשים היו נמוכים מעט מן העונש שהושת על המבקש, אך רמת הרשלנות לא היתה כה גבוהה כמו במקרה דנן).

8. למעלה מן הצורך ייאמר, כי גם בבחינה לגופו של עניין, טענותיו של המבקש אינן מבססות טעם מספק להקלה בעונשו. גם אם עריכתה של "סולחה" ראויה למשקל מסוים במסגרת שיקולי הענישה, הרי שלא מדובר בשיקול מכריע (ע"פ 6989/13 פרח נ' מדינת ישראל, בפסקה 14 (25.2.2014)). בהקשר זה, כבר נפסק, כי ככל שמדובר בעבירה חמורה יותר, המשקל שראוי ליתן ל"סולחה" הולך ופוחת (ע"פ 4131/13 שמארי נ' מדינת ישראל, בפסקה 5 (13.3.2014)), ובנידון דידן, מדובר בעבירה חמורה אשר תוצאותיה הרות אסון. על כך יש להוסיף, כי בבקשה שלפניי מתואר הסכם ה"סולחה" באופן עמום ביותר וללא ביסוס, מה גם שה"סולחה" נערכה, כנטען, רק לאחר שנגזר דינו של המבקש, היינו בחלוף שנים ארוכות ממועד התאונה, ולאחר הליך ממושך. בנסיבות אלה יש קושי לראות בכך חרטה כנה מצידו של המבקש, וגם אם השכנת שלום בדרכים לבר-משפטיות היא רצויה תמיד, בענייננו אין בטענתו של המבקש דבר המצדיק התערבות בעונש שהושת עליו.

9. לצד התוצאות הטראגיות, אשר נגרמו כתוצאה מרשלנותו של המבקש, ואשר גורמות לצער עמוק, יש ליתן משקל משמעותי גם לבחינת "דרגת הרשלנות" של המבקש (ע"פ 6755/09 אלמוג נ' מדינת ישראל (16.11.2009)). בענייננו, מדובר בנהג הסעות, אשר חיי התלמידים בדרכם למוסדות החינוך ובחזרה, היו תלויים בידיו, פשוטו כמשמעו. לפיכך, היה עליו לנהוג בזהירות יתרה, וכדבריו של השופט א' רובינשטיין: "המסיע ילדים נוטל עליו אחריות משפטית, מוסרית ואנושית כבדה, וככובד האחריות - כך יטה העונש לחומרה" (רע"פ 8191/11 מזרחי נ' מדינת ישראל, בפסקה ז

(20.11.2011). עוד יצויין, כי תנאי הדרך והסביבה במקום התאונה היו טובים במיוחד, והדבר מחריף את רשלנותו של המבקש, אשר נכנס לצומת מבלי לתת זכות קדימה למשאית עמוסה, שהתקרבה לעברו. בנסיבות אלה, אין ספק כי רשלנותו של המבקש היא ברמה "גבוהה ביותר", כפי שקבעו הערכאות הקודמות. בנוסף לכך, עברו התעבורתי המכביד של המבקש, נזקף לחובתו במלוא כובד משקלו. בפרט, יצויין, כי מספר חודשים לפני מועד התאונה הקטלנית, הורשע המבקש בעבירה של אי ציות לרמזור אדום; ולאחר שהורשע בדין בפרשה דנן, נתפס המבקש כשהוא נוהג חרף פסילת רישונו. בנסיבות אלה, ראוי היה למצות את מלוא חומרת הדין עם המבקש, ואינני רואה מקום להתערבות בעונש שהושת עליו.

10. לאור האמור, הבקשה לרשות ערעור נדחית בזאת.

ניתנה היום, י"ז בתמוז התשע"ד (15.7.2014).

שׁוֹפֵט
